1.4.1. Objektikaitse

Objektikaitse on sellise maa-ala, ehitise või seadme kaitse, mille ründamine, hõivamine, kahjustamine või hävitamine takistab märkimisväärselt võimet või toob kaasa võimetuse täita kriisiülesannet (§ 24 lg 1). Maa-ala, ehitise või seadme kaitse on asutuse toimepidevuse tagamise üks komponent, seega on objektikaitse iga püsiva kriisiülesandega asutuse ja isiku, sealhulgas elutähtsa teenuse osutaja ja kohaliku omavalitsuse üksuse ning põhiseadusliku institutsiooni, ülesanne.

Ava kõik

Toimepidevuseks vajalik objekt ja olulise tähtsusega objekt

KORKS eristab toimepidevuseks vajalikke objekte (§ 23 lg 3 p 9) ning alaliselt või ajutiselt kaitstavaid olulise tähtsusega objekte (§ 24). Toimepidevuseks vajalik objekt on maa-ala, ehitis või seade, mille toimimine on vajalik püsiva kriisiülesande täitmiseks või organisatsiooni toimepidevuse tagamiseks. Sellised objektid määrab püsiva kriisiülesandega asutus või isik või PS institutsioon ise ning nende suhtes kohaldatakse toimepidevuse tagamise nõudeid.

Alaliselt või ajutiselt kaitstav olulise tähtsusega objekt on objekt, mille suhtes kohaldatakse lisaks riiklikku objektikaitse korda (§ 24). Olulise tähtsusega objekti määrab seaduses sätestatud alustel Vabariigi Valitsus või pädev minister. Sellistele objektidele kohalduvad muu hulgas riskianalüüsi, turvaplaani, ohutasemete ning täiendavate kaitsemeetmetega seotud nõuded.

Toimepidevuseks vajalik objekt võib olla ühtlasi alaliselt või ajutiselt kaitstav olulise tähtsusega objekt, kuid need mõisted ei ole samatähenduslikud. Kõik toimepidevuseks vajalikud objektid ei ole olulise tähtsusega objektid ning §-s 24 sätestatud objektikaitse erimeetmed ei kohaldu automaatselt kõigile § 23 alusel määratud toimepidevuseks vajalikele objektidele. Riik ei määra olulise tähtsusega objektideks kõiki toimepidevuseks vajalikke objekte, vaid üksnes piiratud hulga objekte, mille kahjustamine või hävitamine võib oluliselt mõjutada riigi toimimist, elutähtsate teenuste osutamist, avalikku korda, riigikaitset või julgeolekut.

Objektikaitse hõlmab nii objekti valvet kui ka objekti füüsiliseks kaitseks vajalike meetmete, lühidalt objektikaitse meetmete, rakendamist. Korrakaitseseaduses sätestatud alustel ja korras võib objektikaitsel rakendada politsei, Kaitseväe või Kaitseliidu valvet (§ 24 lg 2).

Objektil rakendatakse politseivalvet, kui objekt on lisatud esmalt politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) § 3 lõike 4 alusel Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud politsei valvatavate objektide loetellu. Nende objektide valvamise viisid määrab siseminister PPVS-i § 3 lõike 4 teise lause alusel käskkirjaga. Objektil võib rakendada Kaitseliidu valvet Kaitseliidu seaduses (KaLS) sätestatud korras ning Kaitseväe valvet, kui objekt on määratud Kaitseväe julgeolekualaks. Kaitseväe julgeolekuala kehtestatakse kaitseväe korralduse seaduse (KKS) 6. peatükis sätestatud alustel ja korras. Kaitseväe julgeolekuala on KKS-i § 50 kohaselt Kaitseväe territoorium, Kaitseväe laevad, õhusõidukid ja muud sõidukid, aga ka territoorium, mille Kaitseväe juhataja või tema volitatud ülem on ajutiselt julgeolekualana määratlenud.

Maa-ala, ehitise või seadme määrab alaliselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks, alalise kaitse lõpetab ja objekti kategooria määrab Vabariigi Valitsus korraldusega (§ 24 lg 4). Maa-ala, ehitise või seadme määrab ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks siseminister käskkirjaga (§ 24 lg 5). Sõjalise riigikaitse toimimisega seotud või Kaitseministeeriumi valitsemisalas oleva julgeolekuasutuse kasutatava maa-ala, ehitise või seadme määrab ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks kaitseminister käskkirjaga (§ 24 lg 6).

Toimepidevust ja objektikaitset käsitatakse ühtse tervikuna. Toimepidevuse tagamise ja objektikaitse keskmes on kõik riskid, mis võivad häirida või katkestada seotud asutuse ja isiku tegevuse ülesannete täitmisel nii iga päev kui ka kriisiolukorra ajal. Oluline on riske teadvustada, maandada ning valmistuda ohu korral tegutsemiseks. Et tagada ohu korral organisatsiooni suutlikkus edasi tegutseda, hõlmavad valitsuse kehtestatavad nõuded ja kord vajadust hakata rakendama meetmeid toimepidevuse ja objektide turvalisuse tagamiseks, sh kohase valmiduse saavutamiseks. Raamistik loob aluse, et seotud asutused ja isikud valmistuvad võrdväärselt, mõistavad üksteist ning suudavad ootamatutes olukordades otsustavalt ja koordineeritult tegutseda. Kriitiline tegur on seejuures sellise valmiduse saavutamine, mis võimaldab tagada ülesannete täitmise ja koostöö eri osapooltega.

Oluline on eristada toimepidevuseks vajalikke objekte ja olulise tähtsusega objekte. Kõik püsiva kriisiülesandega asutused ja isikud, sealhulgas elutähtsa teenuse osutaja ja kohaliku omavalitsuse üksuse ning põhiseadusliku institutsiooni, peavad määrama toimepidevuseks vajalikud objektid ning tagama nende kaitse. KORKS-i § 24 alusel määratud alaliselt või ajutiselt kaitstavate olulise tähtsusega objektide suhtes kohaldatakse lisaks riskianalüüsi, turvaplaani, ohutasemete ning muude objektikaitse erimeetmetega seotud nõudeid.

Tabel 5. Toimepidevuseks vajaliku objekti ja olulise tähtsusega objekti kaitsenõuete võrdlus

Kohustus	Toimepidevuseks vajalik objekt (§ 23)	Ajutiselt kaitstav oluline tähtsusega objekt (§ 24 lg5 ja 6)	Alaliselt kaitstav oluline tähtsu-sega objekt (§ 24 lg 4)
Objekti määramine	Määrab asutus või isik ise	Määrab minister käskkirjaga	Määrab VV korraldusega
Objekti kaitse korraldamine	Jah	Jah	Jah
Füüsilise kaitse meetmete rakendamine	Jah	Jah	Jah
Objekti kaitse seostamine toimepidevusega	Jah	Jah	Jah

Kohustus	Toimepidevuseks vajalik objekt (§ 23)	Ajutiselt kaitstav oluline tähtsusega objekt (§ 24 lg5 ja 6)	Alaliselt kaitstav oluline tähtsu-sega objekt (§ 24 lg 4)
Objekti riskianalüüs	Ei ole üldjuhul eraldi nõutud	Soovitatav alus kaitse korraldamiseks	Kohustuslik
Riskianalüüsi kooskõlastamine KAPO-ga	Ei	Ei	Jah
Turvaplaan	Ei ole üldjuhul nõutud	Ajutine turvaplaan	Kohustuslik turvaplaan
Kiirreageerimise kaart	Ei	Ei	Jah
Ohutasemete süsteem (roheline–kollane–oranž–punane)	Ei kohaldu üldjuhul	Jah	Jah
Lisaturvameetmete rakenda-mine ohutaseme muutumisel	Vastavalt valdaja otsusele	Jah	Jah
Politsei-, Kaitseväe või Kaitse-liidu valve võimalus	Üldises korras	Võimalik	Võimalik

Kategooriad

Alaliselt või ajutiselt kaitstavad olulise tähtsusega objektid on võimalik jaotada Vabariigi Valitsuse määrusega (§ 24 lg 7) ka edaspidi järgmistesse kategooriatesse:

1) avaliku võimu organi kasutuses olev objekt – Eesti Vabariigi toimimise seisukohast olulised riigiasutuste objektid. Kategooriasse kuuluvad objektid, milles asuvad strateegilise tasandi juhtimisega seotud asutused (nt Vabariigi Valitsuse hoone, Siseministeeriumi hoone jms), või muud hooned, mida kasutatakse strateegilise tasandi otsuste tegemisel või nende heakskiitmisel (nt Riigikogu hoone). Kategooria nimetuses on kasutatud KorS-is kasutusel olevat terminit „avaliku võimu organ";

2) elutähtsa teenuse osutamisega seotud objekt – objektid, mille ründamine võib olulisel määral kahjustada elutähtsa teenuse toimepidevust või põhjustada selle lakkamise;

3) avaliku korra tagamiseks oluline objekt, sh objekt, mille kahjustamise või hävitamisega kaasneb isikute elu ja tervise, rahvusliku kultuuripärandi ja ühiskonna turvatunde kahjustamise oht – objektid, mis on vajalikud avaliku korra tagamiseks. Tegemist on n-ö pehmete sihtmärkidega, mille ründamise

eesmärk ei ole riigiasutuste ja ametnike vastane rünnak, vaid võimalikult suure inim- või varalise kahju tekitamine hirmutamise eesmärgil (s.o klassikaline terroristlik tegevus). Nende objektide korral ei ole kaitse korraldamisel oluline mitte niivõrd füüsilise kaitse miinimummeetmete rakendamine, kuivõrd riskianalüüsi ja turvaplaani koostamine ning tulene-valt ohutasemest täiendavate turvameetmete rakendamine. Selle kategooria eesmärk on hõlmata ka kõik muud objektid, mida võib olla vaja kaitsta ning mis ei mahu muude kategooriate alla (näiteks teeinfrastruktuur – sillad, tunnelid jms). Muu hulgas võivad selles kategoorias olla ehitised, milles hoitakse riigi tegevusvaru. Ühtlasi on ka selle kategooria objektikaitse meetmed ning vajaduse korral rakendatavad täiendavad turvameetmed sellised, mis võimaldavad piisa-vat universaalsust, tagades siiski objekti kaitse;

4) sõjalise riigikaitse toimimisega seotud objekt, sh riigikaitseline ehitis ehitusseadustiku tähenduses – nende objektidega on seotud erisused objektide projekteerimisel ja ehitamisel, mistõttu on vajalik nende eristamine eraldi kategooriana;

5) julgeolekuasutuse kasutatav objekt, sh julgeolekuasutuse ehitis ehitusseadustiku tähendu-ses – nende objektidega on seotud erisused projekteerimisel ja ehitamisel, mistõttu on vajalik nende eristamine eraldi kategooriana;

6) siseturvalisuse tagamisega seotud objekt – nende objektide eristamine on vajalik kaitseva-jaduse tõttu, mis on seotud objektil toimuvaga (seal paikneva informatsiooni, relvastuse, erivahenditega jms).

Toimepidevuse tagamiseks vajaliku objekti kaitse ja objektil varjumise üldnõuded

Nõudeid kohaldatakse toimepidevuse tagamiseks vajaliku objekti kaitseks ka juhul, kui objekt ei ole määratud alaliselt või ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks. Nõudeid kohaldatakse toimepidevuse tagamiseks vajalikul objektil varjumise korraldamiseks juhul, kui objekt on ameti- või töökohaks määratud kriisiülesandega ameti- ja töökohaga personalile.

Toimepidevuse tagamiseks ja kriisiülesande täitmiseks vajalikud objektid määrab püsiva kriisiülesandega asutus ja isik või PS institutsioon. Objektikaitset ja objektil varjumist korraldab objekti valdaja.

Objekti füüsiliseks kaitseks vajalike meetmete rakendamine

Toimepidevuse tagamiseks vajaliku objekti kaitseks rakendatakse töökorralduslikke ning ehituslikke ja tehnilisi füüsilise kaitse miinimummeetmeid. Kui objekt moodustab osa ehitisest või kinnistust, rakendatakse füüsilise kaitse miinimummeetmeid üksnes sellel osal, mis on toimepidevuse tagamiseks vajalik. Ohu muutumisel rakendatakse toimepidevuse tagamiseks vajaliku objekti kaitseks täiendavaid lisaturvameetmeid. Püsiva kriisiülesandega asutus ja isik hindab füüsilise kaitse miinimummeetmete kohasust toimepidevuse seiramisel ning määrab objektikaitsel rakendatavad ehituslikud, tehnilised ja töökorralduslikud füüsilise kaitse meetmed ning täiendavad lisaturvameetmed ohu ennetamiseks, tõkestamiseks ja selle realiseerumise tagajärgede leevendamiseks.

Objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramine

Maa-ala, ehitise või seadme võib määrata ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks järgmistel eesmärkidel:

1. et kindlaks teha, kas on vajalik määrata see alaliselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks;
2. et seda erakorraliselt kaitsta, kui muud kaitseabinõud on ammendunud või nende kohaldamine oleks seatud eesmärgiga võrreldes ebamõistlikult koormav.

Enne objekti määramist ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks hinnatakse eelkõige:

1. objekti kaitsmise muid võimalusi;
2. ajutise kaitse määramata jätmise võimalikku tagajärge;
3. objekti seost muu alaliselt või ajutiselt kaitstava olulise tähtsusega objektiga;
4. objekti võimalikku kategooriat lähtuvalt objekti tüübist.

Kui objekt on vaja määrata ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks, et seda erakorraliselt kaitsta, kui muud kaitseabinõud on ammendunud või nende kohaldamine oleks seatud eesmärgiga võrreldes ebamõistlikult koormav, peab hindama:
1) asjaolusid või kaalutlusi, mis välistavad objekti kaitsmise muud võimalused;
2) objekti erakorralise kaitse kestust.

Objekti määramise ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks otsustab määramisõigusega minister käskkirjaga. Käskkirjas märgitakse vähemalt:

1. objekti nimetus;
2. objekti aadress, lähiaadress või muud asukohaandmed;
3. objekti täpne paiknemine või asukoht, kui objekt on osa ehitisest või kinnistust;
4. objekti kategooria ja selle määramise põhjendus;
5. põhjendus objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramise vajalikkuse kohta;
6. ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramise tähtaeg.

Objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramise tähtaeg

Objekti võib määrata ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks kuni 60 päevaks ning kriisiolukorra, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal kuni 180 päevaks.

Objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks olemine lõpeb pärast käskkirjas märgitud tähtpäeva saabumist või objekti alaliselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramisel.

Teavitamine

Objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramise käskkiri toimetatakse objekti valdajani lihtkirjaga või elektrooniliselt hiljemalt käskkirja andmisele järgneval tööpäeval. Objekti ajutiselt kaitstavaks olulise tähtsusega objektiks määramisest teavitatakse Kaitsepolitseiametit, Politsei- ja Piirivalveametit ning Kaitseväge.

Isikuandmete töötlemine

Alaliselt või ajutiselt kaitstava olulise tähtsusega objekti valdajal on õigus töödelda objekti külastava või teenindava isiku tuvastamise või isikusamasuse kontrollimiseks järgmisi andmeid:

1. isiku üldandmed;
2. isikut tõendava dokumendi number ja kehtivusaeg;
3. isiku kasutatava sõiduki registreerimisnumber, kui isik sisenes objektile sõidukiga;
4. saabumise ja lahkumise kuupäev ja kellaaeg.

Andmeid tuleb säilitada vähemalt 12 kuud, kuid mitte kauem kui 10 aastat. Sõjalise riigikaitse toimimisega seotud või Kaitseministeeriumi valitsemisalas oleva julgeolekuasutuse kasutatava objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt 10 aastat, kuid mitte kauem kui 25 aastat. Andmete säilitamistähtaja möödumisel on objekti valdaja kohustatud andmed kustutama ja hävitama.

KORKS-1 paragrahvis 133 sätestatud isikuandmete töötlemise nõudeid kohaldatakse ainult nende andmesubjektide isikuandmete töötlemisele, kelle viibimine objektil ei ole seotud objekti igapäevatööga ja/või objekti valdaja ülesande täitmisega. Paragrahvi kohaldamisalasse ei kuulu andmesubjektidena töötajad ja ametnikud, kelle töökoht asub objektil, ning töö- või

teenistusülesannete täitmise tõttu objektile saabumist ja objektilt lahkumist kõnesoleva paragrahviga ei reguleerita. Kui objektil rakendatakse ka töötajate ja ametnike tööle saabumise ja töölt lahkumise registreerimist, kuulub sellekohane isikuandmete töötlemine teenistus- ja töölepinguliste suhete valdkonda ja sellele kohaldub andmekaitse üldregulatsioon (isiku-andmete kaitse üldmäärus, töölepingu seadus, sisemised töökorraldusaktid). Teenindavate isikutena võib mõista kõiki selliseid teenusepakkujaid, kes tagavad lepingu alusel ka teatava regulaarsusega objekti igapäevase toimimise (nt heakorrateenused, toitlustus jms), kuid ei ole objekti valdajaga otseses töö- või teenistussuhtes. Nii objekti teenindavate kui ka külastavate isikute (andmesubjektide) kindlaksmääramine sõltub sellest, milline on hoone osa, ala, ruum vms, millele juurdepääs tuleb registreerida.

Ühesugust isikuandmete säilitamise tähtaega, mis kohalduks kõikide kategooriate objektidele, ei ole võimalik määrata objektide erisuse tõttu. Arvestatud on minimaalse ja maksimaalse säilitustähtaja määramisel mh esimese astme kuriteo aegumistähtaega (s.o kümme aastat). Julgeolekuasutuste objektide puhul on arvestatud andmete säilitamise ajalise piiri määramisel jätkuvalt eelkõige julgeolekuasutuste tegevuse eesmärki ja põhiülesandeid, sh objekti kaitsega vahetult seotud ülesannet korraldada riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamist ja tõkesta-mist ehk vastuluuret, millest tulenevalt võib tekkida vajadus selgitada välja aastaid tagasi aset leidnud sündmuste asjaolusid. Lisaks on arvestatud, et esimese astme kuritegu (nt välismaalase toimepandud Eesti Vabariigi vastu suunatud vägivallata tegevus või salakuulamine) aegub kümne aasta möödudes ning kuritegu, mille eest on ette nähtud eluaegne vangistus
(nt riigireetmine), ei aegu. Nende kuritegude menetlemine eeldab aga ka selleks vajaliku teabe säilitamist.

Viimati uuendatud 02.10.2026